

ศิริรัตน์ สุขภูติ , ร.ต.ท.หญิง : การคืนทรัพย์สินตามหลักกฎหมายแพ่ง (Restitution of Things under the Thai Civil Law) อ.ที่ปรึกษา รศ.ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์ , 209 หน้า . ISBN 974-332-100-4.

กรณีที่จะต้องคืนทรัพย์สินตามหลักกฎหมายแพ่งมีอยู่ด้วยกันหลายกรณี บางกรณีกฎหมายได้บัญญัติหลักเกณฑ์การคืนทรัพย์สินไว้โดยชัดแจ้ง เช่น กรณีที่จะต้องคืนทรัพย์สินในเรื่องลามกผิดวินัย แต่บางกรณีกฎหมายบัญญัติแต่เพียงมูลเหตุที่จะต้องมีการคืนทรัพย์สินโดยมิได้บัญญัติหลักเกณฑ์การคืนทรัพย์สินไว้ เช่น กรณีที่จะต้องคืนทรัพย์สินเมื่อมีการบอกล้างนิติกรรมที่เป็นโมฆียะ , การบอกเลิกสัญญา และการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งได้ทำโดยฉ้อฉลเจ้าหนี้

การคืนทรัพย์สิน นอกจากจะหมายรวมถึง การคืนตัวทรัพย์สินที่ได้รับไว้แล้ว ยังหมายรวมถึง การคืนดอกผลอันเกิดจากทรัพย์สินที่ได้รับไว้ , การคืนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งฝ่ายที่คืนทรัพย์สินได้เสียไป เช่น ค่าบำรุงรักษา ซ่อมแซมทรัพย์สิน รวมถึงปัญหาการคืนตัวทรัพย์สินซึ่งหากทรัพย์สินนั้นได้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากทรัพย์สินเดิม

กฎหมายลักษณะลามกผิดวินัยได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการคืนทรัพย์สินไว้ ทั้งในส่วนของหน้าที่ของผู้คืนทรัพย์สินตามมาตรา 412 ถึง 415 ส่วนหนึ่ง และหน้าที่ของผู้รับคืนทรัพย์สิน ตาม มาตรา 416 - 418 โดยคำนึงถึงสภาวะทางจิตใจของผู้คืนทรัพย์สินตามกฎหมายลามกผิดวินัย กล่าวคือ สำหรับในกรณีที่ผู้คืนทรัพย์สินผู้สุจริตได้รับเงิน หรือทรัพย์สินอื่นนอกจากเงิน และการคืนทรัพย์สินนั้นตกเป็นการพ้นวิสัย ในกรณีเช่นนี้กฎหมายบัญญัติหน้าที่ของผู้คืนทรัพย์สินไว้โดยมีหน้าที่ต้องคืนลามกผิดวินัยได้เพียงส่วนที่ยังมีอยู่ในขณะเมื่อเรียกคืน ดังนั้นหากมีการนำเงินที่ได้รับไว้ไปซื้อทรัพย์สินมา หรือมีการนำทรัพย์สินที่ได้รับไว้ไปแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินอื่น ก็ต้องคืนทรัพย์สินที่เข้ามาแทนทั้งสิ้น

กรณีที่จะต้องคืนทรัพย์สินเมื่อมีการบอกล้างนิติกรรมที่เป็นโมฆียะ หรือมีการบอกเลิกสัญญา กฎหมายบัญญัติผลของการบอกล้างโมฆียะกรรมไว้ใน มาตรา 176 หรือการบอกเลิกสัญญาไว้ใน มาตรา 391 สรุปความว่า เมื่อมีการบอกล้างโมฆียะกรรม หรือมีการบอกเลิกสัญญาแล้วให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายกลับคืนสู่ฐานะเดิม หากกลับคืนไม่ได้ก็ให้ได้รับค่าเสียหายชดใช้ให้แทน กล่าวคือ ฝ่ายที่ได้รับทรัพย์สินมาตามนิติกรรม หรือโดยผลของสัญญามีหน้าที่คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง หากไม่อาจคืนทรัพย์สินให้แก่เขาได้ก็ต้องใช้ราคาทรัพย์สินนั้น โดยไม่ต้องพิจารณาถึงสภาวะทางจิตใจของผู้คืนทรัพย์สินเหมือนดังการคืนทรัพย์สินตามกฎหมายลามกผิดวินัย สำหรับการคืนดอกผลของทรัพย์สิน และการชดใช้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สิน ในกรณีดังกล่าวนี้ กฎหมายมิได้บัญญัติไว้ จึงน่าจะบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1376 ซึ่งให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการคืนทรัพย์สินตามกฎหมายลักษณะลามกผิดวินัย มาตรา 412-418 มาใช้บังคับโดยอนุโลม นอกจากนี้กรณีที่จะต้องคืนทรัพย์สินเมื่อมีการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งได้ทำโดยฉ้อฉลเจ้าหนี้ นั้น กฎหมายมิได้บัญญัติไว้เลยว่าจะบังคับกันอย่างไร จึงน่าจะบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1376 ซึ่งให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการคืนทรัพย์สินตามกฎหมายลักษณะลามกผิดวินัย มาตรา 412-418 มาใช้บังคับโดยอนุโลมเช่นเดียวกัน

ภาควิชา ..... นิติศาสตร์
สาขาวิชา ..... นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต ..... ร.ต.ท.หญิง ศิริรัตน์ สุขภูติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....